

Голас Радзімы

МІНСК: ГДП
Краснаармейская 9
Соб. лістава ім. Дзюна

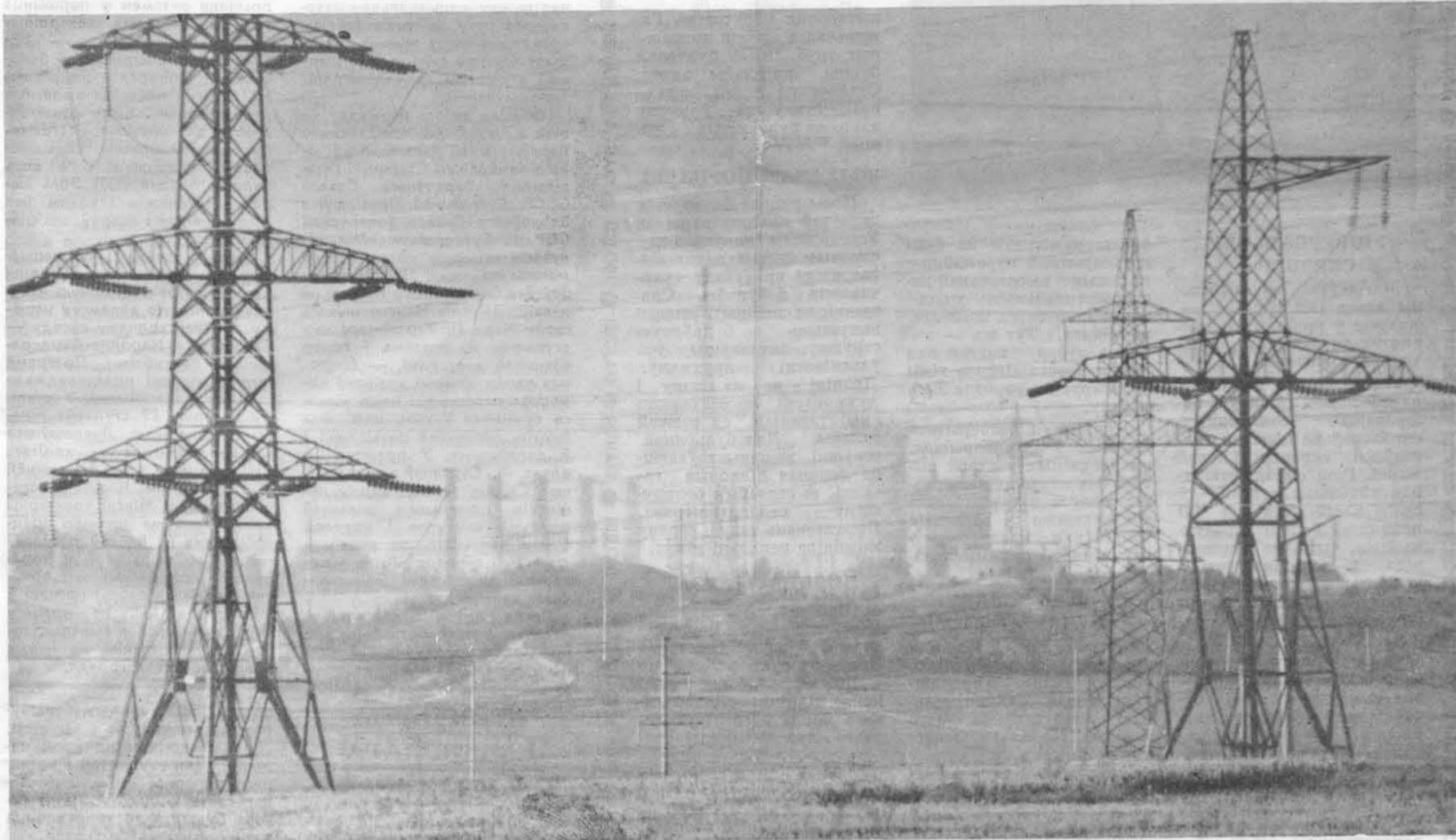
№ 4 (1215)

СТУДЗЕНЬ 1972 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 17-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

СУЧАСНЫ БЕЛАРУСКИ ПЕЙЗАЖ.

Фота Ю. ІВАНОВА.

ЛЮБЛЮ НАШ КРАЙ...

Любоў да Радзімы... Вялікая і высакародная, прыгожая і неўміручая гэта любоў. Наратжаецца яна разам з чалавекам і застаецца з ім на ўсё жыццё. А хто яе губляе, таго, па спрадвечнаму і мудраму няпісанаму закону, не лічаць вартым пашаны чалавекам.

Яна—шчасце і радасць, журба і боль:

**Сагнуся на каленях я,
Каб вусны светлы грунт
кранулі —
Мілей мне родная зямля
За землі ўсёй зямное
кулі.**

Так піша Уладзімір Клішэвіч — паэт, наш зямляк з далёкай Каліфорніі. Любоў да Радзімы ёсць, аднак, настолькі моцнае пачуццё, што яно натхняе не толькі паэтаў. У час гэтага натхнення, у хвіліны такога пякучага суму з-пад рукі, якая не прывыкла брацца за пяро, выходзяць радкі незвычайнай узнёсласці і сілы.

«У нас цяпер такая пара, калі асабліва востра адчуваецца сум па Радзіме, — пісаў нам леташняй восенню канадскі фермер Аляксей Грыцук. — Хочацца з некім падзяліцца сваім сумам, расказаць аб сваім ліхім лесе, які прымуся жыць на чужыне. Нават птушкі больш шчаслівыя, чым мы, — кожны раз восенню яны пакідаюць свае наседжаныя гнёзды, а вясной вяртаюцца ў род-

ны край. Нам жа прыходзіцца толькі ў думках ляцець туды, дзе ўсё так дорага і міла...»

Андрэй Дарафееў пабываў у родным краі чатыры гады назад. «Пасля таго адбылося нешта новае ў маім жыцці, — расказвае ён. — Часта здараецца: толькі лягу спаць — адразу чую шум родных беларускіх таполяў, сасновага бору, песню салаўя, журчанне рэчкі Ясельды. Адкрыю вочы, успомню, дзе я, — становіцца сумна.

А нядаўна... Ах, якая радасная падзея была ў нас нядаўна! У Кліўленд прыезджалі людзі з Беларусі — вучоныя з Мінскага ўніверсітэта...»

Зямлякі разумеюць, як радасна сустрэць на чужыне людзей з роднай старонкі. Значыць любоў да Радзімы — гэта адначасова і любоў да свайго народа. Без адданасці народу, без гатоўнасці служыць яму да апошняга дыхання мы не ўяўляем патрыятызму. Сотні курганоў і брацкіх магіл мінулай вайны маўкліва сведчаць аб гэтым.

Патрыятызм наш — гэта не толькі любоў да свайго зямлі і да свайго народа. Ён вышэйшы за чыста нацыянальнае пачуццё, таму што ён савецкі. Мы, грамадзяне вялікага Саюза, адданы свайму савецкаму сацыялістычнаму ладу, які адпавядае нашай волі і нашым жыццёвым інтарсам, які забяспечвае сацыяльны і нацыя-

нальны прагрэс і дзякуючы якому мы, беларусы, сталі гаспадарамі свайго лесу і свайго краіны. З усімі народамі Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік нас аднаюць агульныя жыццёвыя інтарсы, адзіная мэта — пабудова камуністычнага грамадства, адзіная ідэалогія — марксізм-ленінізм. Гэтае адзінства дае нам упэўненасць і сілу, яно — гарантыя нашай светлай гістарычнай будучыні.

Савецкі патрыятызм узнік у рэвалюцыйнай барацьбе і сумеснай стваральнай працы, загартаваўся ў цяжкіх баях за незалежнасць Радзімы. Ён стаў рысай характару, складам думак, нормай паводзін кожнага чалавека. Гэта бачыць і прызнаюць нашы ідэйныя праціўнікі, хаця ім такая з'ява зусім не па душы. Вось што, напрыклад, вымушаны быў напісаць у 1968 годзе амерыканскі часопіс «Лайф», маючы на ўвазе сучасную савецкую моладзь:

«Яны называюць сябе «чацвёртым пакаленнем». Тры пакаленні перад імі змагаліся за рэвалюцыю, праводзілі калектывізацыю гаспадаркі, перамаглі ў другой сусветнай вайне. Прадстаўнікам «чацвёртага пакалення» жывецца лепш, чым іх папярэднікам, — яны лепш харчуюцца, атрымліваюць лепшую адукацыю, у іх менш цяжкасцей. «Чацвёртае пакаленне» глыбока аддадзена ідэалам камунізму, патрыятызм

яго прадстаўнікоў не выклікае ніякіх сумненняў. І гэта вельмі важны факт, бо палавіну з 235 мільёнаў савецкіх грамадзян складаюць людзі маладзей 27 год».

Праўдзіва сказана! Да гэтага варта дадаць хіба тое, што ва ўмовах сацыялізма змянілася сама нават прырода чалавека. Збоку гэта, мабыць, відаць лепш, і таму прадаставім слова амерыканскаму публіцысту Альберту Кану. Ён гаворыць: «Тое, што на працягу доўгага часу называлася «прырода чалавека», змянілася ў Савецкім Саюзе. У гэтай краіне ў працэсе пераўтварэння грамадства чалавек мяняе самога сябе. Чалавек новага складу крочыць зараз па зямлі...»

Якія рысы пераважаюць у гэтых людзях? Савецкія людзі — добрыя, але і моцныя. Яны ўпэўненыя, але і сціплыя. Ім уласцівы глыбокі патрыятызм, і ў той жа час яны прасякнуты духам брацкіх адносін да людзей».

Савецкім патрыятам, такім чынам, уласцівы інтэрнацыяналізм.

Каго б з нас ні ўзяць — беларуса ці рускага, татарына ці украінца, таджыка або армяніна — ні ў кога вы не прыкмеціце нават ценю нацыянальнай варожасці, пачуцця нейкай свайго перавагі над іншымі народамі. Усе мы — роўныя браты, усіх нас аднае класавая каму-

ністычная салідарнасць. А салідарнасць гэта абаліраецца на раўнапраўе саюзных рэспублік, на эканамічную ўзаемадапамогу, на ўсе тыя перавагі, якія дае людзям сацыялістычная супольнасць. Наш інтэрнацыяналізм мае надзвычай высокі аўтарытэт у свеце, бо ён надае сілы в'етнамцам, арабам, бенгальцам, кубінцам і многім іншым народам.

Наш зямляк Міхаіл Доліч нядаўна прыслаў з Англіі пісьмо. Ён скардзіцца, што яго зневажаюць, бо ён, маўляў, беларус. Мы штодзень чуем, як зневажаюць або забіваюць амерыканскіх неграў толькі за тое, што яны негры. Савецкія людзі выхаваны так, што ім дзіўна і непрывычна чуць аб расавым або нацыянальным прыгнёце. Гэты прыгнёт мы расцэнваем як рэцыдывы цемрашальства і дзікасці.

Савецкі патрыятызм — наша вялікае духоўнае дасягненне і багацце. Гэта любоў да Савецкай Радзімы і жаданне ёй магутнасці і шчасця; гэта любоў да народа; гэта наш спосаб жыцця, наш лад, наш светапогляд; гэта родная вёска і пяшчотная Нарач, бацька Нёман і свяшчэнны Байкал; гэта памяць сёвай мінуўшчыны і магілы бацькоў... Усё, што так дорага і міла. Усё, ператворанае ў адно вялікае і нязгаснае пачуццё і змешчанае ў свядомасці і ў сэрцы.

ГОСУДАРСТВО — СТУДЕНТАМ

В речи на Всесоюзном слете советских студентов в октябре 1971 года Генеральный секретарь ЦК КПСС Л. Брежнев сообщил, что Центральный Комитет партии и Советское правительство решили значительно улучшить материальные и жилищно-бытовые условия студентов высших учебных заведений и учащихся средних специальных учебных заведений. Эта акция целиком соответствует решениям XXIV съезда КПСС.

Известно, что главная задача девятой пятилетки (1971—1975 гг.) состоит в том, чтобы обеспечить значительный подъем материального и культурного уровня жизни народа. Съезд партии коммунистов разработал и социально-культурную программу пятилетки. Ее главная задача — забота о всестороннем, гармоничном развитии личности.

Все предшествующее развитие социалистического производства, возросшие ресурсы социалистической экономики, рост национального дохода СССР создают реальные возможности для выполнения этой программы. Например, в девятой пятилетке среднегодовой объем национального дохода достигнет 325 миллиардов рублей (в восьмой пятилетке — 233 миллиарда).

Вместе с ростом национального дохода возрастут и общественные фонды потребления, то есть часть национального дохода, распределяемая между членами социалистического общества бесплатно или на льготных условиях, предоставляемая сверх вознаграждения за труд. В 1970 году выплаты и льготы из общественных фондов потребления составили

262 рубля на душу населения. Расходы на просвещение также в расчете на душу населения возросли с 70 рублей в 1965 до 95 рублей в 1969 году.

В девятой пятилетке общественные фонды потребления предполагается увеличить на 40 процентов и довести их в 1975 году до 90 миллиардов рублей. Эти средства пойдут в том числе на улучшение народного здравоохранения, развитие образования, воспитание подрастающего поколения, повышение пенсий.

Именно за счет общественных фондов, в частности, повышаются размеры стипендий студентам вузов и учащимся техникумов. Естественно, что это мероприятие отвечает интересам миллионов советских семей.

При социализме научно-техническая революция предполагает массовый характер образования. В Советском Союзе в 1970 году студентов вузов было 4,6 миллиона человек, учащихся средних специальных учебных заведений — 4,4 миллиона.

С первых дней Советской власти все формы образования бесплатны, а государство взяло на себя основные затраты по содержанию школьников, студентов вузов и учащихся техникумов. В настоящее время примерно 70 процентов студентов вузов и учащихся техникумов дневных отделений получают государственную стипендию. Они обеспечены общежитиями, бесплатно пользуются библиотеками, лабораториями, медицинским обслуживанием.

Девятая пятилетка — это годы дальнейшего развития выс-

шего и среднего специального образования. Решено подготовить около 9 миллионов специалистов (в 1966—1970 гг. — 7 миллионов). Вместе с тем с 1 сентября 1972 года повышаются и размеры стипендий в вузах на 25 процентов и в средних специальных учебных заведениях на 50 процентов.

Студенты институтов и университетов будут получать стипендию от 40 до 60 рублей в месяц, учащиеся техникумов — от 30 до 45 рублей. Постановление ЦК КПСС и Советского правительства предусматривает также увеличение размеров стипендий имени В. И. Ленина и К. Маркса для отлично успевающих студентов высших учебных заведений до 100 рублей, имени В. И. Ленина для учащихся средних специальных учебных заведений — до 75 рублей. Если учесть, что благосостояние семей в Советском Союзе непрерывно возрастает и родители, как правило, помогают детям до окончания ими учебного заведения, то станет ясно — материальное обеспечение студентов значительно улучшается.

Надо сказать, что в течение последних десяти лет администрация, профсоюзы и комитеты ВЛКСМ промышленных предприятий, строений, совхозов и колхозов направляют в вузы и техникумы передовиков производства, наиболее подготовленных и способных, имеющих стаж практической работы не менее двух лет. Их кандидатуры обсуждаются на производственных совещаниях и собраниях рабочих, колхозников. Направление рабочих, колхозников и служащих на учебу — это мера поощрения за отлич-

ный труд. Передовая рабочая и колхозная молодежь, если она успешно сдает вступительные экзамены, пользуется правом первоочередного внеконкурсного зачисления в вуз.

Промышленные предприятия и другие хозяйственные организации сами выплачивают «своим» студентам стипендию, которая на 15 процентов выше обычной государственной. Это взаимовыгодно, так как студенты, став специалистами, возвращаются на работу на то предприятие или в колхоз, которые направили их учиться. Вот с учетом этой части студентов общее число стипендиатов — питомцев вузов и техникумов — увеличится в ближайшие годы до 80 процентов.

Число учащихся будет все возрастать. Государство, учитывая это, в 1971—1975 годах построит студенческие общежития общей площадью 5,7 миллиона квадратных метров. В новых общежитиях поселится еще около миллиона человек. Практически местами в общежитиях будет обеспечены все нуждающиеся в них.

Для проведения таких крупных социальных мероприятий предусмотрены большие средства. Только дополнительные расходы, связанные с увеличением размеров стипендий, а также с расширением круга стипендиатов, составят в 1972—1975 годах 1,5 миллиарда рублей. В пятилетних планах жилищного строительства учтены и необходимые капитальные вложения на строительство общежитий.

Анатолий ШУРУЕВ,
кандидат экономических наук.
АПН.

ВЫСТАЙКИ 1972 ГОДА

Маскоўскі парк «Сакольнікі» стаў традыцыйным месцам аглядаў дасягненняў навукі, тэхнікі, прамысловасці, месцам міжнароднага абмену перадавым вопытам і навукова-тэхнічнай інфармацыяй.

У 1972 годзе ў парку «Сакольнікі» адбудуцца два буйныя міжнародныя агляды. «Электра-72» (сучаснае электратэхнічнае абсталяванне) — так называецца першы з іх, які адкрыецца 12 ліпеня. Падрыхтоўка да яго ідзе поўным ходам. Звыш 20 краін на працягу двух тыдняў будуць паказваць навукова-тэхнічныя дасягненні і вытворчасці, перадачы і выкрыванні электратэхнікі.

Адным з буйнейшых экспанентаў «Электра-72» будзе Савецкі Саюз — вядучая электратэхнічная дзяржава свету. У нашай экспазіцыі наведвальнікі ўбачаць каля пяці тысяч экспанатаў.

Другая міжнародная выстаўка — «Сельгасмашыны-72» (сучасныя сельгаспадарчыя машыны, абсталяванне і прыборы) будзе праходзіць з 6 па 20 верасня.

Акрамя вышэй памянёных буйных міжнародных выставак, у якіх актыўны ўдзел прыме і Беларусь, у «Сакольніках» адбудуцца таксама замежныя спецыялізаваныя выстаўкі. Яны будуць праведзены і ў іншых гарадах нашай краіны.

* НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ *

Медаль вучонага — рабочаму

Са стругальшчыкам Мінскага завода аўтаматычных ліній Леанідам Патаповічам я сустракаўся неаднойчы. І амаль заўсёды ля яго рабочага месца бачыў тэхнолагаў, канструктараў, інжынераў. Так здарылася і на гэты раз.

— Выпрабаваем новы ратацыйны разец, — коротка растлумачыў Патаповіч прычыну незвычайнага сходу.

З нейкай асаблівай лёгкасцю ён апрацоўваў адну дэталю за другой. Потым разам са спецыялістамі вызначыў дакладнасць і чысціню апрацоўкі. Было зразумела, што чарговая навінка падаецца ўсім. Канструкцыя разца належала самому Патаповічу.

Леанід Патаповіч — вынаходнік, чалавек творчай думкі. За некалькі год ён скан-

струяваў і выпрабаваў больш сотні высокапрадукцыйных інструментаў і прыстасаванняў, якімі паспяхова карыстаюцца рабочыя многіх заводаў у розных гарадах краіны. Яго новаўвядзенні, напрыклад, укаранены на фабрыках і заводах Масквы, Ленінграда, Свядлоўска, Чэлябінска, Гомеля, Харкава, Віцебска і іншых гарадоў. Ад ажыццяўлення каштоўных прапаноў наватара народная гаспадарка краіны атрымала больш 50 тысяч рублёў эканоміі ў разліку на год.

Стругальшчык Леанід Патаповіч — прапагандыст перадавых метадаў працы, усяго новага, прагрэсіўнага. Свае інструменты ён дэманструваў больш як на 300 прадпрыемствах Савецкага Саюза. За гэты час ён працягваў перад рабочымі і інжынерамі больш 500 дакладаў па прапагандзе перадавага вопыту работы. Неаднаразова Патаповіч выступаў у рэ-

спубліканскім друку, па Беларускай радыё.

Рацыяналізатар заўсёды імкнецца быць у курсе ўсяго новага і таму рэгулярна перапісваецца з калегамі-стругальшчыкамі з розных заводаў Савецкага Саюза і братніх сацыялістычных краін. У канцы мінулага года за вялікі ўклад у прапаганду навуковых ведаў і прагрэсіўных метадаў працы прэзідыум праўлення ўсесаюзнага таварыства «Веды» ўзнагародзіў стругальшчыка Леаніда Патаповіча медалем імя акадэміка Вавілава. Гэтай ганаровай узнагароды ўпершыню ўдастойся рабочы.

І. РАКІЦІ

Дынастыя хлебаробаў

Імя Марыі Ганчарук добра вядома ў калгасе імя Кутузава Кобрынскага раёна. Гэтая жанчына выгадала шасцёра дзяцей. Усе, акрамя

самой малодшай дачкі Анастасіі, маюць ужо свае сем'і, жывуць і працуюць у роднай вёсцы Хабавічы: Алена — свінарка, Павел і Аляксей — трактарысты, Іван — шафёр, Еўдакія — палывод.

— Адзінаццаць унукаў маю, — з гонарам гаворыць Марыя Васільеўна. — У даўнейшыя часы зазналі б бацькі з ім і гора. Цяпер жа перад моладдзю адкрыта шырокая дарога да працы і ведаў. Напрыклад, Каця, дачка Алены, праз некалькі месяцаў заканчвае Столінскі сельгаспадарчы тэхнікум. Меншыя вучацца ў школе. А самаму маленькаму ўнуку Віццю толькі два месяцы.

Кожная сям'я жыве ў сваім доме, мае поўны дастатак. Не дзіўна, што абзавяліся сучаснай мэбляй, купілі матцыклы, тэлевізары, пральныя машыны і іншыя бытавыя прыборы.

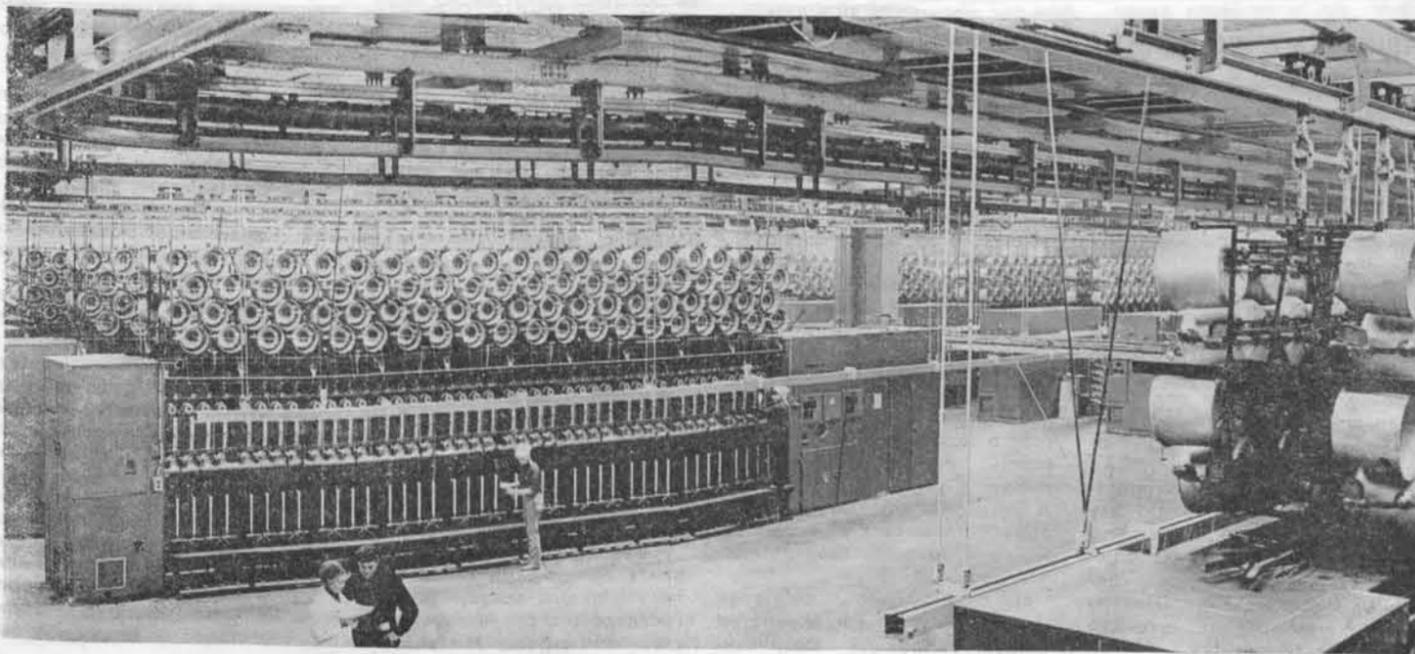
Б. ЗІНКЕВІЧ.

3 песняў да суседзяў

Вёска Горск Шчорскага раёна размешчана непадалёку ад мяжы трох братніх саюзных рэспублік: Украіны, Рэспублікі Федэрацыі і Беларусі. Нядаўна тут адбыўся міжраённы фестываль, прысвечаны 50-годдзю ўтварэння СССР. У фестывалі прыняў удзел калектыў мастацкай самадзейнасці Добрушскага раённага дома культуры. Самадзейныя артысты выконвалі беларускія народныя песні і танцы, песні савецкіх кампазітараў.

Калектыў мастацкай самадзейнасці дома культуры ў бліжэйшы час пабудзе з канцэртамі ў суседніх Навазыхнаўскім раёне Бранскай вобласці і Гарадніанскім Чарнігаўскай. У сваю чаргу рускія і украінскія сябры наведваюць Добруш.

А. КУРЛОВІЧ.

Гігант беларускай хіміі — Магілёўскі камбінат сінтэтычнага валакна паспяхова выканаў план першага года дзевятай пяцігодкі. Нядаўна тут уступіў у строй дзеючы апошні комплекс першай чаргі, агульная магутнасць якога 50 тысяч тон лаўсану ў год. НА ЗДЫМКУ: адзін з участкаў круцільна-выцяжнага цэха філаментнай вытворчасці.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

БРАТЫ СІДЛЕРАВЫ

У той вечар у вялікай сям'і Сідлеравых унучка і бабуля хваліліся болей за іншых. Тая за тату, Антаніна Палікарпаўна — за самага малодшага сына Валодзю. Сёння ў іх заводскім доме культуры прэм'ера новага спектакля, які ставіць народны тэатр. Адну з галоўных роляў у ім іграе Уладзімір Сідлераў.

Яшчэ хлопчыкам бегаў ён вечарамі на заняткі драмгуртка, а пяць год назад яго запрасілі іграць у абласны тэатр. Доўга вагаўся Уладзімір. На яго пытанне — як быць? — усе хатнія адказвалі: «Рашай сам». Тады яшчэ быў жывы бацька.

«Што ж выбяра малодшы — тэатр або завод?» Сын застаўся верны бацькоўскай справе. А яшчэ... заводскаму тэатру. Запомніліся і палюбіліся гледачам ролі, сыграныя артыстам народнага тэатра дома культуры Магілёўскага аўтазавода Уладзімірам Сідлеравым у спектаклях «Барабаншчыца», «Кухарка замужам», «У добры час», «Выклік багам». Вось і цяпер сям'я збіраецца на чарговую прэм'еру.

Глядзець спектакль Сідлеравы па даўняй традыцыі ідуць усе разам. Прахожыя з павагай вітаюцца з імі. Антаніну Палікарпаўну добра ведаюць у пасёлку.

Усё яе жыццё звязана

заводам. У трыццатыя гады яна разам з мужам будавала яго. А потым не адзін дзесятак год, кожную раніцу, праводзіла туды на работу спачатку мужа, зваршчыка Мікалая Сідлерава, потым траіх сыноў.

Начальнік бюро радыяналізацыі Магілёўскага аўтамабільнага завода Аляксандр Сідлераў таксама пачынаў свой працоўны шлях зваршчыкам. Праз шэсць год прыйшоў сюды сярэдні брат — Віктар. Звольніўшыся ў запас з арміі ў 1960 годзе, пачаў працаваць на заводзе і малодшы сын Мікалая Сідлерава — Уладзімір.

Працуючы, усе трое здолелі скончыць тэхнікумы. Калі ж каму-небудзь даводзілася цяжкавата, жартавалі: адна цяжкасць на траіх — не цяжкасць.

У маленькім пакойчыку з надпісам «Кінастудыя МаАЗФільм» студыйцы рашаюць, аб чым будзе новы фільм. Праглядаюцца лепшыя стужкі. Сярод іх «Успомнім усіх паіменна», «Першы летні», «З песняй на Хцімшчыне», якія здымаў кіраўнік аматарскай кінастудыі Аляксандр Сідлераў. Потым Аляксандра Мікалаевіча просяць паказаць фрагменты яго будучага фільма. Здзіўляючыся па прастаце і прыгажосці кадры аб

прыродзе Магілёўшчыны, адзнятыя майстрам, які ўмее заўважыць прыгожае ў расіцы на траве, у адуванчыку, у вясёлай сакавічнай капелі, у першым сонечным бліку, які зайграў у бярозавым гаі, здаюцца казкай. Стужка не мае яшчэ назвы, не поўнаасцю закончаны мантаж. Але гэта будзе фільм, які падорыць гледачам радасць сустрэчы з прыгожым.

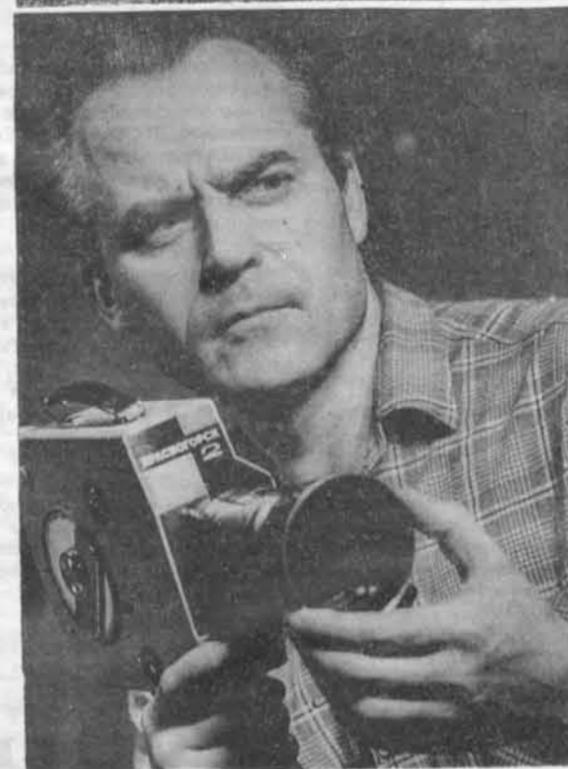
...Пачынае світаць. Ціхай у гэтую нядзельную раніцу вуліцай ідуць двое высокіх мужчын. Старэйшы і сярэдні Сідлеравы вырашылі прысвяціць выхадны сваім любімым заняткам. Віктар — стражны паляўнічы — паляванню, Аляксандр — пахадзіць з кінакамерай.

НА ЗДЫМКАХ: 1. Да чарговага спектакля рытуецца артыст народнага тэатра дома культуры аўтазавода газаэлектразваршчык-эксперыментатар зварачнай лабараторыі Уладзімір СІДЛЕРАЎ.

2. Цікавы будзе кадр...
3. У выхадны дзень Віктар СІДЛЕРАЎ любіць пахадзіць па лесе.
4. Камуністы СІДЛЕРАВЫ (злева направа) Уладзімір, Віктар і Аляксандр у адным з цэхаў роднага завода.

С. САС.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

ПРОВАЛИВШИЙСЯ МАСКАРАД

ИСТОРИЯ ОДНОГО ПУТЕШЕСТВИЯ АМЕРИКАНСКИХ КОНГРЕССМЕНОВ

В свежей редакционной почте «Известий» мы обратили внимание на письмо группы москвичей, которая просила разъяснить их глубокое недоумение.

«Среди наших знакомых, — пишут они, — появился иностранец по фамилии Шойер, который выдаёт себя за американского конгрессмена. Самое же удивительное состоит в том, что этот человек с благообразной внешностью и деликатными манерами призывает своих собеседников к враждебным действиям против нашей страны. Больше того, он демонстрирует привезенные с собой документы, открыто призывающие к созданию в США

подрывной антисоветской организации, ставящей целью подстрекательство советских граждан к выступлению против существующего в СССР социалистического строя. Этот Шойер распространяется и насчет финансирования антисоветского осинового гнезда.

Нам непонятно, может ли быть такое? Чтобы конгрессмен, человек, занимающий в Соединенных Штатах официальное положение, явился в Москву для ведения подобной подрывной деятельности? Мы глубоко возмущены случившимся...

Что ж, возмущение читателей вполне оправдано. Потому что все, о чем они написали в газету, полностью подтвердилось. Один из эпизодов, связанных с пребыванием Шойера в СССР, нам поведал швейцар гостиницы «Интурист».

Январским вечером в просторном холле этой московской гостиницы стояли двое. Один из них, в шубе-дубленке модного покроя, нервно поигрывал тростью, ощупывая цепким взглядом каждого входившего в гостиницу и поглядывая на часы. Джентльмены явно начинали терять терпение. И тут на глазах швейцара произошло нечто совершенно необычное: с прытью персонажа из какого-нибудь дешевого водевиля двое поменялись одеждой. Облечившись в пальто своего коллеги и вручив ему трость, недавний обладатель дубленки устремился к выходу. А занявший его место «дублер», оставшись в одиночестве, замер в прежней выжидательной позе.

Не будем томить читателей описанием того, как, аккуратно следуя инструкции американ-

ских спецслужб, выскользнувший из гостиницы мистер Джеймс Шойер судорожно названивал по телефону-автомату. Куда интереснее будет узнать, что Шойер, член палаты представителей конгресса США от штата Нью-Йорк, и оставшийся в «Интуристе» мистер «дубленка» — другой американский конгрессмен Альфонсо Белл приехали в Советский Союз в составе группы американских конгрессменов — членов подкомиссии по образованию палаты представителей конгресса Соединенных Штатов.

В связи с поездкой конгрессменов государственный департамент США даже обратился в советское посольство в Вашингтоне с просьбой рассмотреть эту группу как официальных лиц, едущих по правительственной линии, и оказать им содействие в ознакомлении с советской системой образования.

Советский Союз в соответствии с принципами своей политики мирного сосуществования государств с различным общественным строем выступает за

расширение экономических, научных и культурных связей, в том числе и с Соединенными Штатами. Естественно поэтому, просьба государственного департамента предоставить группе американских конгрессменов возможность познания в различных городах Советского Союза нашла положительный отклик. Группа американских конгрессменов во главе с Джоном Бредемасом побывала в Москве и Ленинграде, Ташкенте, Самарканде, Новосибирске. Повсюду делегации было оказано гостеприимство.

К чему же тогда весь этот маскарад в холле московского отеля, устроенный Шойером и Беллом? Да к тому, что, судя по всему, кое-кто из означенной группы прибыл к нам с особой «миссией», ничего общего с проблемами образования не имеющей.

Как свидетельствуют многочисленные факты, западные подрывные центры, в которых ведущую скрипку играют международные сионистские организации, за последнее время значительно активизировали

УДЗЯЧНАСЦЬ БЕЛАРУСА

Дарагія браты і сёстры!
Ад душы дзякую вам за навагоднія віншаванні і найлепшыя пажаданні. Таксама і вам усім ад шчырага сэрца жадаю ў новым годзе добрага здароўя, памыснасці і радасці ў жыцці, вялікіх поспехаў у плённай працы для добра людзей, дарагой Радзімы, усяго Саветаў Саюза. Як свяшчэннік, як глыбока веруючы хрысціянін я штодзённа буду маліцца, каб мае шчырыя жаданні поўнасьцю здзейсніліся.

Вельмі дзякую вам за кнігі, якія я атрымаў. Гэтыя каштоўныя скарбы шчыльна лучаць мяне з любімай Радзімай і з маім дарагім народам, без якога жыццё проста не ў змogu на далёкай чужыне. Я нарадзіўся і гадаваўся на ўлонні роднай маці-Беларусі, сярод лугоў і сенажаці, палёў і палаткаў, разлогаў з іх лясамі дрымуцьмі і бярозавымі гаямі. Усё гэта засталася ў маёй памяці назаўсёды.

«Голас Радзімы» акуратна прыходзіць да мяне. Шчыра дзякую вам за кожны яго нумар. З вялікай цікавасцю працягаў у № 50 за мінулы год артыкул «Паэт светлай надзеі». На самай першай старонцы бачыш дарагі партрэт маладога, але геніяльнага беларускага паэта, што гэтак дачасна згас. — Максіма Багдановіча. Як і Янка Купала, М. Багдановіч не толькі вялікі паэт, але і прарок для свайго любімага народа. Ён прадказваў беларусам вялікую будучыню.

Іван ТАРАСЕВІЧ.

ЗША.

Я СЛЫШАЛ ГОЛОС БРАТА

Уже много лет я живу в Америке. Меня, естественно, интересует все, что происходит на моей Родине, в Советском Союзе. Многие я узнаю из советских газет и журналов, из передач радиостанции «Родина». Но мне очень хотелось прочитать в газете или услышать по радио о родных местах. Поэтому в августе прошлого года я написал на радиостанцию «Родина», чтобы они рассказали о моей деревне Заречье.

В начале ноября пришло письмо из Москвы. В нем сообщалось, что 9 ноября в программе радиостанции «Родина» выступит белорусская журналистка Зинаида Грибко и расскажет о Заречье.

В праздничный для меня день я включил радиоприемник, настроил его на нужную волну. И вот слышу приятный женский голос: «А сейчас для нашего земляка А. Чичкана, который живет в Соединенных Штатах, мы расскажем о его родной деревне Заречье». Потом к микрофону подошел мой друг Петр Андреевич, с которым мы вместе росли и который когда-то тоже жил в Америке, но в 1926 году вернулся на Родину.

Из его выступления я узнал, что теперь в деревне все дети могут учиться, многие молодые люди имеют высшее образование, есть свои инженеры, доктора, учителя.

Затем я услышал голос родного брата Ивана. Он тоже рассказывал о жизни в деревне. Раньше при царе ни один зажиточный крестьянин не жил так, как теперь живут колхозники. Брат пригласил меня приехать на Родину убедиться в этом.

Теперь я хочу спросить: в какой капиталистической стране рабочий может говорить по радио через океан со своим братом и другом бесплатно? Когда здесь в Америке я рассказываю, что мой брат, простой колхозник из Белоруссии, выступал по радио, мне не верят. Сразу спрашивают: сколько ему это стоило? Ведь в Америке за все надо платить. Вот вам пример. Одна моя знакомая хотела подать объявление в «Дейли Ньюс» о розыске своей дочери. Она попросила, чтобы я помог ей. Мы пошли в редакцию. Там спросили, кто мы такие, и узнав, что мы простые люди, не стали с нами разговаривать и объявления не дали.

Пусть теперь «Новое русское слово» скажет мне, в какой капиталистической стране рабочие имеют такие же права, как в Советском Союзе? Нет такой страны. Они скажут мне, что это пропа-

ганда, хотя хорошо знают, что это правда. Они тоже слушают Москву и, может быть, даже слышали ту передачу. Но их цель — лгать, белое называть черным. Для них это самое прибыльное дело. Ведь за ложь им хорошо платят.

А. ЧИЧКАН.

США.

ЦЯЖКОЕ ВЯРТАННЕ

Я яшчэ ніколі і нікому не расказвала, як цяжка пасля спаткання з Радзімай вяртацца ў «заходні рай». Самай шчаслівай радзей мінулага года для мяне была сустрэча з Беларуссю, з маім блізкамі. Вам цяжка ўявіць, як невыносна жыць па-за межамі Бацькаўшчыны, далёка ад усяго роднага.

У Францыі ў мяне муж, дзеці, унукі, я пражыла тут 26 год, але душа мая заўсёды там, дзе я нарадзілася, дзе ўсё мне дарагое. Я ўспамінаю, як апошні раз вярталася з Беларусі. Поезд ужо ішоў па тэрыторыі Францыі. Я глядзела ў акно, і ў мяне было такое ўражанне, што ў гарадах і вёсках нібы ўсе замерлі. Была нядзеля, дзень адпачынку, але на вуліцах пуста. Надвор'е пахмурнае. Дамы шэрыя, сумныя, як і жыццё ў іх. Я глядзела і думала, што і для мяне зноў настане такое ж шэрае, манатоннае існаванне.

Скончыўся працоўны тыдзень. Людзі стаміліся. А тут яшчэ клопаты: канчаўся год, трэба было плаціць падаткі, каб не заставалася даўгоў. Пайсці прагуляцца, патрэбны грошы — то ў кіно зойдзеш, то ў бар, а грошай у людзей мала, таму і сядзяць яны па дамах, глядзяць тэлевізар.

І ўспомніла я наша шумнае вясёлае гомельскае жыццё. У нядзелю людзі прыгожа апранаюцца і ідуць гуляць. Я іншы раз проста стаяла і глядзела на іх, якія яны здаровыя, вясёлыя, бадзёрыя, асабліва моладзь.

Шчаслівага вам жыцця і вялікіх поспехаў, мае дарагія землякі!

Еўдакія СЕНКЕН.

Францыя.

Запорожский автомобильный завод «Коммунар» на Украине — одно из молодых предприятий советской автомобильной промышленности. Его продукция — легковые автомобили марки «Запорожец» — пользуются большим спросом у покупателей. Их охотно приобретают и горожане, и жители сел. НА СНИМКЕ: ведется сборка «Запорожцев».

На просторах Родины

ВТОРОЙ ШАГ АВТОГИГАНТА

Окинуть все это одним взглядом можно разве что с самолета. Ведь площадь завода — 500 гектаров. Только автомобильных и железных дорог тут построено около 300 километров. Лишь побывав на заводе несколько раз, начинаешь реально представлять истинные масштабы машиностроительного гиганта. 53 тысячи рабочих, техников, инженеров и служащих трудятся сегодня на Волжском автомобильном заводе в городе Тольятти. Четкий и слаженный ритм этого огромного механизма позволяет уже сейчас выпускать 750—800 автомобилей в сутки, каждую минуту с конвейера сходит автомобиль.

Совсем недавно, в августе 1970 года, из ворот вышла первая машина. А уже через год коллектив рапортовал об освоении проектной мощности первой нитки главного конвейера. 160 тысяч «Жигулей» планировалось выпустить в 1971 году. Задание было перевыполнено на 12 тысяч.

И вот — новая победа. Подписан акт о приеме в эксплуатацию второй очереди.

Новый производственный комплекс — это более полумиллиона квадратных метров производственных площадей, несколько тысяч единиц различного технологического оборудования, 540 километров трубопроводов, 50 километров подвесных конвейеров.

Постараемся хотя бы бегло пройти по основным корпусам современного во всех отношениях предприятия. В кузнице мы увидели автоматические ковочные машины производительностью до четырех тысяч поковок в час, то есть в пять-шесть раз больше, чем достигается на обычных ковочных машинах.

Совершенно новые многопозиционные карусельные линии для кокильной отливки головок блока предстанут перед вашими глазами в корпусе алюминиевого литья. 45 отливок в час — такова производительность линии. А обслуживают ее всего три человека.

Вы не увидите обычных вагранок и в чугунолитейном корпусе. На их место встали электропечи.

Многопозиционные прессы — основное вооружение прессового корпуса.

Параллельно с промышленным гигантом продолжает расти огромный город. С начала строительства, которое развернулось вместе с сооружением предприятия, автозаводцы получили 950 тысяч квадратных метров жилья. В новом городе уже действуют школы, детские сады, торговые центры, поликлиники.

Сейчас перед автомобилестроителями стоят не менее сложные задачи. Необходимо освоить вторую очередь главного конвейера и ввести в строй третью. Полный ввод в действие завода намечается в будущем году. А третья нитка главного конвейера должна быть пущена еще раньше — к концу текущего года. С нее будут сходиться новые, улучшенные и еще более комфортабельные машины «ВАЗ-2103».

Н. МИРОНОВ.

свою деятельность. Рамки ее весьма обширны: она включает в себя и прямую подрывную деятельность против СССР. Создается вполне определенное впечатление, что сионистские круги прямо заинтересованы в том, чтобы помешать разрядке напряженности, обострить международную обстановку, любыми способами сорвать советско-американские связи в области науки и культуры.

Для этих целей сионистские подрывные центры используют в качестве своих «активистов» научных работников и артистов, гидов различных выставок и обычных туристов. Не обойдены вниманием даже иные конгрессмены.

Как писала американская газета «Нэшнл обсервер», в функции центрального аппарата крупнейшей сионистской организации США «Бнай Брит» — она финансируется израильским консульством в Нью-Йорке — входят «инструктажи» для американских граждан еврейского происхождения, посещающих Советский Союз, и получение сведений о советских гражданах, приезжающих в

США. Собранный информация направляется для обработки и изучения в Израиль.

Именно туда, на «всемирный» сионистский конгресс, намечался направиться, как стало известно, уже знакомый нам конгрессмен Белл. Его «работа» во время тура по Советскому Союзу была своеобразной подготовкой к этому сборищу. Вкупе со своим помощником по административным вопросам Ричардом Блэйдзом он налаживал контакты с некоторыми лицами, которые хорошо известны сионистским зазывалам. О непосредственных связях этих зазывал с идеологическими подрывными центрами свидетельствует хотя бы деятельность бывшего советского гражданина Ригермана, который выехал из СССР по ходатайству госдепартамента США и ныне подвизается в качестве автора и консультанта пресловутой радиостанции «Свобода».

Видимо, не без рекомендаций такого рода «экспертов» и действовали во время пребывания в Советском Союзе неко-

торые члены упомянутой группы. В Москве Шойер поплакался американским корреспондентам, что членов их группы, дескать, «изолировали» от участвующих и их родителей, что мол, состоялась лишь одна случайная встреча, да и та продолжалась всего пять-десять минут... Еще удивительно, что он и его компаньоны смогли выкроить из своего до предела уплотненного графика и эти жалкие минуты. Ведь вместо того, чтобы познакомиться с культурной жизнью столицы, Шойер, Белл и состоявший при нем Блэйдз проводили конспиративно-инструктивные встречи с некими А. Я. и В. А. Лернерами, В. Г. Польским и иже с ними. Так, например, когда 3 января вся группа направилась в МГУ, Белл и Блэйдз «отстали». Как выяснилось позже, в это самое время они в соответствии с собственной «программой» направились к Польскому.

Под покровом ранних январских сумерек отец-законодатель от штата Нью-Йорк, беспардонно попирая законы гостеприимства, рыскал по московским улицам в поисках

«нужных» людей, адреса и фамилии которых он привез с собой из-за океана. Среди них значился некто В. Н. Чалидзе. Его-то и поджидали для получения клеветнической информации о советской действительности и в конце концов встретили в холле «Интуриста» Шойер и Белл. На подобных лиц делают ставку за океаном те, кто разрабатывает планы создания различных подрывных организаций, ставящих целью подрывное сотрудничество советских граждан к выступлению против существующего в Советском Союзе строя.

Вот, оказывается, за сбором какого рода материалов для своих вашигтонских отчетов прибыли в СССР «поборники культурного обмена»!

Кстати, один из них — конгрессмен Эрл Лэндгреб вызвал возмущение прохожих, ставших невольными очевидцами того, как 12 января у входа в театр имени Ермоловой упомянутый господин разбрасывал из-под полы религиозную литературу. Как теперь выяснилось, аналогичные издания «набожный» путешественник предусмотрительно

«позабыл» в ташкентских палисадниках, в гостинице, а также на прилавках книжных киосков.

Таков баланс почти двухнедельного пребывания Шойера и К^о в СССР. Баланс, прямо скажем, отрицательный и никак не способствующий расширению культурных связей между Советским Союзом и США. Приходится напомнить, что уже не в первый раз заезжие гости из-за океана используют свои маршруты и свой официальный статус в явно враждебных нашему народу целях.

Гостеприимство советских людей общеизвестно. Но мы не намерены терпеть в своем доме Шойера и ему подобных.

Министерство иностранных дел СССР сделало предостережение посольству США, в котором заявило протест по поводу враждебной Советскому Союзу деятельности Шойера и потребовало его немедленного выезда из страны. 15 января Шойер выдворен за пределы СССР.

В. РОГОЗИН,
С. КОНЮШИН.

«Известия».

Присутствующие запротестовали. Еще есть надежда, заявили они, но фюрер должен уехать на юг, там, в Чехословакию, стоит армейская группировка фельдмаршала Фердинанда Шёрнера и значительные, совсем еще свежие силы Кессельринга. Дёниц, отправившийся на северо-запад, чтобы принять командование над находившимися там войсками, и Гиммлер, который, как мы увидим дальше, был занят устройством собственных дел, звонили Гитлеру и умоляли его не оставаться в Берлине. Звонил даже Риббентроп, заявивший, что он собирается осуществить «дипломатический маневр», который спасет положение. Но Гитлер больше не верил им, он не верил даже своему «второму Бисмарку», как он однажды назвал министра иностранных дел. Он уже принял решение, заявил он. И, желая показать, что не намерен его менять, он вызвал секретаря и тут же продиктовал немедленное к народу, которое велел немедленно прочесть по радио. Фюрер, говорилось в обращении, находится в Берлине и будет защищать его до конца.

Затем Гитлер послал за Геббельсом и предложил ему, его жене и шестерым маленьким детям переселиться к нему в бункер, поскольку их дом в саду на Вильгельмштрассе серьезно пострадал от бомбежки. Он знал, что этот фанатичный и преданный его последователь, равно как и его семья, уж во всяком случае, будет с ним до конца. После этого Гитлер занялся своими бумагами, отобрал те, которые подлежали уничтожению, и передал их одному из своих адъютантов — Юлиусу Шлаубу, который вынес их в сад там же.

Наконец, вечером он вызвал Кейтеля и Йодля и приказал им отправиться на юг, чтобы взять в свои руки командование оставшимися войсками.

В ответ на протест Кейтеля, заявившего, что он не уедет без своего фюрера, Кейтель ответил: «Выполняйте приказ». Кейтель ни разу в жизни не выказывал неповиновения Гитлеру, даже когда речь шла о совершении самых страшных военных преступлений, не стал упорствовать, зато Йодль, который икорда не был до такой степени лакеем, принялся возражать. Несмотря на его фанатичную преданность и безупречную службу фюреру, у него было чрезвычайно сильно развито чувство военных традиций. Он считал, что, если верховный главнокомандующий отказывается от руководства войсками и в момент поражения снимает с себя всякую за них ответственность, это нельзя назвать иначе, как дезертирством.

«Вы же не можете руководить операциями отсюда, — заявил Йодль. — Если с вами не будет вашего штаба, как вы сможете чем-либо руководить?»

«В таком случае, — возразил Гитлер, — руководство там может и принять себя Гитлер».

Кто-то заметил, что ни один солдат не станет сражаться за рейхсмаршала.

«О каких сражениях может быть речь? — отрезал Гитлер. — Сражений теперь уже ждать нечего!»

Даже у этого безумца, помешанного на победах, повазку наконец спала с глаз.

Яростная вспышка Гитлера на совещании 22 апреля и его решение остаться в Берлине оказали определенное влияние на его подчиненных. Гиммлер, находившийся в Хозенлихене, на северо-западе от Берлина, получив по телефону от офицера СС Германа Фёгелейна, своего связного при штабе фюрера, сообщение из первых рук о том, что произошло, воскликнул: «Все с ума сошли в Берлине! Что же мне теперь делать?»

«Ехать в Берлин, — заявил один из главных помощников Гиммлера, обергруппенфюрер Готтлиб Бергер, начальник штаба СС.

Приехав в Берлин, Бергер обнаружил, что фюрер — конченный человек.

«Сначала, — пишет Бергер, — фюрер хранил полнейшее молчание. Потом вдруг закричал: «Все меня обманывали! Никто не говорил мне правду! Военные лица мне!» Он кричал до тех пор, пока лицо его не стало багрово-синим. Мне казалось, что с ним вот-вот произойдет удар...»

ФЮРЕР ВЫХОДИТ ИЗ ИГРЫ

...22 апреля генерал Экард Кристиан, связной при фюрере, позвонил министру авиации Коллеру и, задыхаясь, сказал: «Здесь происходят события, которые решат исход войны!» Через два часа Кристиан прибыл в штаб военно-воздушных сил на окраине Берлина для личного доклада Коллеру. «Фюрер вышел из игры!» — закричал он прямо с

порога. Из его сбивчивых рассказов начальник штаба люфтваффе понял лишь то, что Гитлер решил ждать конца в Берлине и что он сжигает свои бумаги. Услышав это, Коллер отправился на розыски генерала Йодля, чтобы выяснить, что же все-таки произошло в тот день в бункере.

Он обнаружил Йодля в Крампнице, между Берлином и Потсдамом, где верховное командование, теперь уже без фюрера, временно устроило свою ставку, и Йодль рассказал своему коллеге о решении Гитлера.

«Если дело дойдет до переговоров (о мире), — сказал Гитлер Кейтелю и Йодлю, — тут Гитлер будет куда уместнее меня. Он это сделает лучше. Он лучше сумеет договориться с другой стороной».

Будучи авиационным генералом, Коллер решил, что долг повелевает ему немедленно отправиться к фюреру.

В полдень он прибыл в Оберзальцбург и сообщил новость рейхсмаршалу. Ге-

арестовать Гитлера, его аппарат и Ламмерса за «государственную измену». И еще до зари второй человек в иерархии третьего рейха, самый заносчивый и богатый из нацистских заправил, единственный рейхсмаршал в истории Германии, главнокомандующий ее воздушными силами, оказался пленником эсэсовцев.

Тем временем в этот сумасшедший дом, каким стал бункер Гитлера, прибыли два интересных посетителя: Ханна Рейч, безарасудно смелая летчица-испытатель, обладавшая среди прочих качеств способностью к лютой ненависти, особенно по отношению к Герингу, и генерал Риттер фон Грейм, который 24 апреля был вызван Гитлером из Мюнхена и предстал перед ним, не смотря на то, что самолет, на котором он летел с Рейч, вечером 26 апреля был подбит над Тиргартеном русскими зенитчиками и у Грейма была раздроблена нога.

Гитлер пришел в кабинет врача, где генералу перевязывали рану.

КАПИТУЛЯЦИЯ — последние ночи и дни

ринг, который с нетерпением ждал того дня, когда он сможет стать наследником Гитлера, испугался. Он вовсе не хотел подставлять себя под удар своего «заклятого врага» Бормана, заявил он, и как встает из дальнейшего, страх его не был напрасным. Решение давалось Герингу с трудом — он весь вспотел. «Если я начну сейчас переговоры, — сказал он своим советчикам, — меня могут объявить предателем. Если же я ничего не предприму, меня могут обвинить в том, что в час великого бедствия я и пальцем не шевельнул».

...Геринг послал за Гансом Ламмерсом, находившимся в Берхтесгадене статс-секретарем рейхсканцелярии, чтобы посоветоваться с ним как с юристом, и достал из своего сейфа копию декрета фюрера от 29 июня 1941 года. Декрет был предельно ясен. В нем говорилось, что в случае смерти Гитлера преемником его становится Геринг, и тот же Геринг выступает в качестве его заместителя, если Гитлер почему-либо не сможет управлять государством. Все присутствовавшие пришли к единодушному мнению, что раз Гитлер решил остаться в Берлине и ждать там своей смерти, то, отрезанный от вооруженных сил, естественно, не в состоянии управлять государством, и значит, прямая обязанность Геринга, согласно декрету, взять власть в свои руки.

Тем не менее рейхсмаршал решил послать Гитлеру телеграмму, которую он составил в чрезвычайно осторожных выражениях. Он вовсе не хотел брать власть по собственной инициативе.

А в тот же вечер, за несколько сот миль от Оберзальцберга, Генрих Гиммлер встречался с графом Бернадоттом в шведском консульстве в Любеке. «Шведский Генрих», как подчас ласково называл его Гитлер, не спрашивал о том, может ли он считать себя его преемником, — он просто взял в руки бразды правления.

«ГОСУДАРСТВЕННАЯ ИЗМЕНА»

Как вскоре выяснилось, оба — и Геринг и Гиммлер — поторопились.

Альберт Шнейер и одна женщина, присутствовавшая при последнем акте берлинской трагедии, описали, как реагировал Гитлер на телеграмму Геринга.

«Гитлер был вне себя, — говорит Шнейер, — он отозвался о Геринге в весьма сильных выражениях. По его словам, он давно знал, что Геринг — «продажная завра и наркоман».

Немного позже Гитлер, подстрекаемый Борманом, продиктовал Герингу телеграмму, в которой сообщалось, что он, Геринг, совершил «государственную измену», наказуемую смертной казнью, но ввиду его долгой службы нацистской партии и государству ему будет сохранена жизнь, если он немедленно снимет с себя все полномочия. Ему приказано было ответить одним словом: «Да» или «Нет». Но хитрому Борману этого было недостаточно. По собственной инициативе он послал радиogramму штабу СС в Берхтесгадене, приказывая немедленно

ГИТЛЕР. Вы знаете, почему я вас вызвал?

ГРЕЙМ. Нет, фюрер.

ГИТЛЕР. Я вызвал вас потому, что Герман Геринг оказался предателем, отказавшись от меня и от своего отечества. За моей спиной он вступил в контакт с противником. Его действия говорят о трусости. Вопреки моим приказам он отправился спасать свою шкуру в Берхтесгаден. И прислал мне оттуда совершенно неуважительную телеграмму. Это... (Тут, по словам присутствовавшей при разговоре Ханны Рейч, лицо фюрера начало дергаться и дыхание его стало прерывистым.)

И он тут же назначил потрясенного Грейма, лежавшего на койке, пока ему перебинтовывали ногу, главнокомандующим люфтваффе.

ЗАВЕЩАНИЕ

В своем прощании с германским народом и с миром, которое должно было бы явиться и его последним, завершающим словом для истории, Адольф Гитлер снова манипулирует трескучими фразами, из которых состоит «Майн кампф», лицемерит и лжет. Это эпитания опытного властью и тирана, извлеченная этой властью и погубившая ее.

«Политическое завещание», как он его назвал, делится на две части: первая состоит из обращения к потомкам, вторая содержит указания на будущее.

«Свыше тридцати лет тому назад я в качестве скромного добровольца участвовал в навязанной рейху первой мировой войне».

С тех пор на протяжении тридцати лет всеми моими помыслами, поступками, всей моей жизнью руководила лишь преданность, любовь к моему народу. Это давало мне силу принимать самые тяжкие решения, какие когда-либо выпадали на долю смертного...

Неверно, будто я или кто-либо другой в Германии хотел войны в 1939 году. Ее хотели и спровоцировали исключительно иностранные государственные деятели — сами евреи или люди, действовавшие в интересах евреев.

Слишком много я сделал предложений об ограничении и контроле вооружений — чего потомки не могут не учесть, — чтобы можно было избежать войны. Кроме того, у меня никогда не было желания после страшной первой мировой войны влиять еще одну войну против Англии или Америки. Днудит века, но развалины наших городов и памятников будут по-прежнему источать ненависть к тем, кто несет за это ответственность».

Затем он повторил уже известную ложь о том, что за три дня до нападения на Польшу он якобы предлагал английскому правительству вполне разумное решение польско-германской проблемы.

«Это предложение было отклонено только потому, что правящая клика в Англии хотела войны».

И он взвалил всю ответственность на

только на миллионы смертей на полях сражений и в разрушенных городах, но и за истребление евреев на самих же евреях.

Далее следовал призыв ко всем немцам «не прекращать борьбы». Гитлер, являясь, вынужден был признать, что национал-социализму пришел конец, но в то же время он заверял немецких граждан, что жертвы, принесенные солдатами и им самим, не пройдут бесследно, посеяв дасть возродится... «и приведет к славному возрождению национал-социализма в недрах подлинно единой нации».

Вторая часть «политического завещания» была посвящена проблеме преемника. Хотя третий рейх взлетел на воздух, Гитлер не мог умереть, не назвав своего преемника и не продиктовав точный состав правительства, которое должен назначить этот преемник. Для начала следовало расправиться с самозванцами.

«Прежде чем умереть, я исключаю бывшего рейхсмаршала Германа Геринга из партии и лишаю его всех прав, какими наделяет его декрет от 29 июня 1941 года... Вместо него я назначаю адмирала Дёница президентом рейха и верховным главнокомандующим вооруженными силами».

Прежде чем умереть, я исключаю бывшего рейсхфюрера СС и министра внутренних дел Гиммлера из партии и снимаю со всех занимаемых им государственных постов».

Гитлер считал, что руководители армии, военно-воздушных сил и войск СС предали его и лишили победы. Поэтому его преемником мог быть только руководитель флота, слишком незначительного для того, чтобы играть существенную роль в завоевательных войнах Германии.

Покончив с предателями и назвав своего преемника, Гитлер стал диктовать кандидатуры людей, из которых Дёниц должен составить новую правительство. Все это «достойные люди», заявил он, «которые готовы выполнить свой долг и будут всеми средствами продолжать войну». Геббельсу предстояло быть канцлером, а Борману — «министром по делам партии». Это был новый пост.

На этом германский «бог войны» истек. Было воскресенье, 29 апреля, 4 часа утра. Гитлер вызвал Геббельса, Бормана и генералов Кребса и Бургдорфа, подписал при них документ и попросил их скрепить его своими подписями на правах свидетелей. Затем он быстро продиктовал свое личное завещание. Тут властитель судеб вспомнил про скромную мешанскую среду, в которой он родился в Австрии, объяснил, почему он решил вступить в брак, почему он и его молодая супруга решили покончить с собой, и распорядился своим имуществом, которого, как он надеялся, хватит для того, чтобы его родственники (он не назвал их; судя по словам его секретарши, имелась в виду его сестра Паула и его тесть) могли скромно существовать.

Продиктовав эти прощальные послания, Гитлер лег спать. Над городом висела дымовая завеса. Рушились пылающие здания, изрешеченные русским артиллерией, которая билась по ним прямой наводкой.

БОРМАН И ГЕББЕЛЬС

Пока Гитлер спал, Геббельс и Борман бодрствовали. В «политическом завещании», которое они оба подписали в качестве свидетелей, Гитлер приказывал им покинуть столицу и присоединиться к новому правительству. Борман был рад стараться выполнить приказание. Несмотря на всю его преданность фюреру, он не желал делить с ним смерть, если, конечно, удастся. Единственное, чего он хотел, — это обладать известной властью за сценой, и Дёниц мог ему эту власть дать. Если, конечно, Гитлер узнал о смерти фюрера, не попытается захватить трон. И чтобы этого не произошло, Борман послал радиogramму в штаб СС в Берхтесгадене:

«...Если Берлин падет вместе с нами, предатели, задержанные 23 апреля, подлежат уничтожению. Солдаты, выполняйте свой долг! Ваша жизнь и честь зависят от этого!»

Это был приказ умереть Гитлеру и его штабу, уже находившийся по распоряжению Бормана под арестом эсэсовцев.

Доктор Геббельс, как и Ева Браун, в отличие от Бормана не имел желания жить в Германии без своего обожаемого фюрера. Он связал свою судьбу с Гитлером, поэтому он был всецело обязан тем, что так высоко поднялся в жизни. Он был главным пророком и пропагандистом нацизма.

[Окончание следует].

Ёсць на Бярозаўшчыне невялічкая вёска Нівы. Тут у грозны час мінулай вайны ў сям'і селяніна Іосіфа Мацяша нарадзілася дачка, якую назвалі Нінай.

Сямігодку дзяўчына закончыла ў роднай вёсцы, затым вучылася ў Бярозе. Калі прыйшоў час вырашаць, што рабіць далей, Ніна паслала дакументы ў Мінскі дзяржаўны педагагічны інстытут замежных моў. Уступныя экзамены вытрымала паспяхова.

Пасля першага курса непрыкметна падкралася хвароба. Прыйшлося браць акадэмічны водпуск, два наступныя гады вучыцца самастойна і здаваць экзамены экстарнам. А яшчэ праз два гады атрымала дыплом выкладчыка французскай мовы. Толькі працаваць у школе Ніне не давалася па прычыне ўсё той жа хваробы.

Аднак дзяўчына не пала духам. Многа і, трэба сказаць, даволі плённа, працавала самастойна. Дасканала авалодала не толькі французскай, але нямецкай і польскай мовамі. Дарэчы, яна добра ведае украінскую мову, са «лоўнікамі» ўжо чытае па-англійску.

У 1962 годзе, яшчэ ў час вучобы ў педінстытуце, у бярозаўскай раённай газеце п'явіліся першыя вершы з не вядомым тады нікому подпісам: «Ніна Мацяш». А праз пяць гадоў часопіс «Малодосць» надрукаваў нізку вершаў маладога аўтара. Тады ж газета «Літаратура і мастацтва» змясціла новыя творы Мацяш—лірычныя замалёўкі і вершы, а часопіс

«Работніца і сялянка»—першы пераклад з нямецкай мовы (апаваданне «Дзяўчына з царства невадоў»).

Гэты год Ніна Мацяш і лічыць пачаткам сваёй літаратурнай дзейнасці. Галоўныя тэмы яе творчасці—любоў да роднага краю, вялікая сіла сяброўства, радасць стваральнай працы.

Цеплынёй і лірызмам, вялікай улюбёнасцю ў родныя мясціны вее ад радкоў, прысвечаных Белаазёрску:

**Ціха крочу па сцяжынцы вузенькай,
За ільнамі ліпы—як дазор.
Ззяе мой пасёлка,
што жамчужынка,
У аправе ніў і двух азёр.**

Гэта пісалася яшчэ тады, калі горад энергетыкаў быў рабочым пасёлкам. Да той жа тэмы Н. Мацяш звярталася не раз і яшчэ не вычарпала яе да канца:

АГОНЬ ДУШЫ І СЭРЦА

Белаазёрск мой, сон мой
залаты,
Мая, яшчэ не складзеная
песня!

Больш шырокае і паглыбленае развіццё атрымала тэма Радзімы ў вершах «Беларусі», «Лёс мой...».

Ты ў мяне адна, як сэрца ў грудзях,
А хіба без сэрца можна жыць!

І павек маім дыханнем будучы

Тваё сонца і твае дажджы.
У 1970 годзе ў выдавецтве «Беларусь» выйшла першая кніга маладой паэтэсы «Агонь». Зборнік быў прыхільна сустрэты чытачамі, асабліва маладымі, бо Ніна Мацяш надзвычай чула ставіцца да праблем маралі, якія хвалююць моладзь. Нягледзячы на маладосць паэтэсы, яе вершы адзначаны не малым душэўным вопытам. Тым каштоўней яе непакісаная вера ў людзей, у іх чалавечую годнасць, у тое, што заўтрашні дзень прынясе радасць і шчасце:

Распагодзіцца! Распагодзіцца!
Твае беды разыдуцца ў ветры,
Нібы гэтыя хмары, павер мне,—

Будзе сонца!

Такая накіраванасць творчасці паэтэсы знаходзіць свой адбітак і ў перакладчыцкай рабоце Н. Мацяш. Яна звяртаецца да твораў аўтараў, блізкіх ёй па духу: аповесць-казка Антуана дэ Сент-Экзюперы «Маленькі прынец», вершы Жана Беранжэ, балада Фрыдрых Шылера «Парука», паэтычныя творы Юліюша Славацкага. Да 100-годдзя Парыжскай Камуны ў выдавецтве «Беларусь» выйшла кніга «Паэты Парыжскай Камуны». Сем вершаў «чырвонай дэзвы» Парыжа Луізы Мішэль пераклала на беларускую мову Ніна Мацяш.

Нядаўна паэтэса закончыла другую кнігу вершаў і назвала яе «Удзячнасць». Два вершы з гэтага яшчэ неапублікаванага зборніка прапануем увазе чытачоў.

Яўген СЯЛЕНЯ.

ПРАСВЕТЛАСЦЬ

Відаць, з гадамі толькі спасцігаеш
Увесь бясцэнны скарб паняцця: друг-
Здаецца, сто разоў ужо над гаем
Вітаў такую ясную зару.
Ды наступае міг, і нечакана,
Нібы агнём, адкрыцце апяч:
Таму так непаўторны гэты
ранак,
Што верыш: ён паўторыцца
яшчэ.
І што не толькі ён табе—яму ты
Таксама, як дыханне—пазарээ.
Хай млее над сваім багаццем
Крэз,—
Няма каштоўней гэткае мінуці!
Як цені ўпоўдзень, прэч усе
сумненні,
І будучыня—як найлепшы
верш.

Дзеля такой прасветласці і жывеш.

ВЯРБА

Хто ўпершыню назваў цябе плакучай,
Самотная вярбіначка-вярба!
Відаць, вялікім горам быў засмучаны,
Бязлітаснай была яго журба,
Калі ў табе, датуль
незауважанай,
Раптоўна самага сябе пазнаў,
Як некалі дзікун, спасцігшы
занава,
Што сутнасць і людзей,
і дрэў—адна.
І што даецца толькі тым
жывучасць,
Хто годны ў муках сцвердзіць
сваё «я».
Ці не пэнт назваў цябе плакучай,
Вярба мая, сястра мая!

ПАРТЫЗАНСКАЯ ДЫЛОГІЯ

На экраны краіны выйшла дыялогія «Партызаны», якая складаецца з фільмаў «Вайна пад стрэхамі» і «Сыны ідуць у бой». Яна пастаўлена на студыі «Беларусь-фільм» рэжысёрам Віктарам Туравым па сцэнарыі Алеся Адамовіча. Экранізацыя аднайменных раманаў вядомага беларускага пісьменніка выклікала многа спрэчак. Напрыклад, аўтараў пастаноўкі папракалі за змрочны, трывожны каларыт стужкі. Але мне здаецца, што такі каларыт фільма апраўданы. Першая частка дыялогіі расказвае аб самым пачатку вайны, калі лінія фронту пайшла далёка на ўсход, а партызанскія злучэнні ў Беларусі толькі фарміраваліся. Вайна ішла ў сэрцах людзей, пад дахамі дамоў.

Пастаноўшчык фільмаў Віктар Тураў, сын партызана і сам партызан, добра памятае гэты трывожны час. Фашысцкія каты павесілі яго бацьку-партызана, а сам ён пазнаў жахі гітлераўскага лагера смерці. Адсюль праўдзівасць фільма нават у дробных дэталях.

Першая частка дыялогіі «Вайна пад стрэхамі» адносіцца да жанру эпічнай драмы. Дзеянне фільма адбываецца ў невялікім беларускім пасёлку ў першыя дні фа-

шысцкай акупацыі. Як захаваць годнасць савецкага чалавека, выканаць свой абавязак перад Радзімай? Гэтыя пытанні хвалююць герояў карціны.

Загадчыца аптэкі Ганна Корзун, ролю якой выдатна сыграла артыстка Ніна Ургант, усталяваў сувязь з партызанамі. Яна перадае ім інфармацыю і медыкаменты. Падпольшчыкам, а потым партызанамі разам з маці становяцца і яе сыны Алёша (артыст Уладзімір Мартынаў) і Толя (Саша Захараў). А калі над домам Ганны Міхайлаўны навесла смяротная небяспека, кіраўнікі партызанскага атрада выраतोўваюць падпольшчыцу і яе дзяцей, забраўшы іх у свой лагер. Наперадзе новае жыццё, новая барацьба.

«Сыны ідуць у бой»—другая частка дыялогіі аб беларускіх партызанах. Фармальна кінафільм працягвае карціну «Вайна пад стрэхамі», але гэта два самастойныя творы, аб'яднаныя агульнай тэмай. У другой частцы дыялогіі змяніўся склад дзеючых асоб. Многіх герояў стужкі «Вайна пад стрэхамі» ў другой частцы наогул няма, а некаторыя эпизадныя персанажы выйшлі на першы план. Змянілася і месца дзеяння. Цяпер гэта парты-

занскі лагер з яго своеасаблівым бытам, з яго гераічнымі буднямі. Лес стаў домам для герояў фільма. Застаўся заду ахоплены пільмею пажараў 1941 год, год адступлення і часовых няўдач на фронце. Набліжаецца вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. З маленькіх, разрозненых партызанскіх атрадаў выраслі брыгады, злучэнні народных месціцаў. Увесь беларускі народ узяўся на барацьбу з фашызмам.

— Вайна ўварвалася ў маё дзяцінства,—расказвае пастаноўшчык дыялогі Віктар Тураў.— Яна прайшла перад маімі вачыма. За пар-

тызанскія вылазкі хапалі заложнікаў, расстрэльвалі невінаватых людзей, а тыя, хто застаўся жывы, паранейшаму аддавалі партызанам апошні кавалак, апараналі іх, хавалі ад ворагаў. Гэта ішчэ не ўсё—пайсці ў лес. Там можна пражыць тыдзень, месяц, год... Але як магла існаваць на працягу некалькіх год цэлая партызанская рэспубліка? Якія маральныя і псіхалагічныя фактары вызначалі яе існаванне? Вось на гэтыя пытанні я і хацеў адказаць у дыялогі...

Яўген КРУПЕНЯ.

НА ЗДЫМКУ: кадр з кінафільма «Вайна пад стрэхамі».

СПЕВАКІ З ЛАНІ

Спачатку ў хоры было толькі дванаццаць чалавек. Тады, у 1959 годзе, пры Ланскай сярэдняй школе Нясвіжскага раёна была створана харавая група: восем настаўнікаў і чатыры калгаснікі. Неўзабаве колькасць харыстаў падвоілася. Праз два гады калектыву удзельнічаў у раённым аглядзе мастацкай самадзейнасці, атрымаў права паехаць на абласны агляд. У Мінск прыехалі ўжо 52 спевакі. Пра хор загалавалі. У Лані здаўна любяць песню. Старэйшыя ўспамінаюць, як яшчэ ў дваццатыя гады збіраліся хлопцы і дзяўчаты, развучвалі народныя творы, выступалі з канцэртамі пе-

рад сялянамі. А ў 1933 годзе па прыкладу жыхароў суседняй вёскі Лявонавічы і самі стварылі харавы калектыв.

Як успамінае Міхаіл Калоша, спявалі тады «Люблю наш край», «Крапівачку», іншыя песні, асабліва любілі народныя. Ва ўмовах буржуазнай Польшчы прапаганда народнай творчасці, роднага слова была формай барацьбы супраць нацыянальнага і сацыяльнага прыгнёту.

Пасля ўз'яднання Заходняй Беларусі ў Лані загучалі вясёлыя песні. Вясковыя артысты паспяхова выступілі на першай рэспубліканскай дэкадзе самадзейнага мастацтва, праславіў-

шыся «Ланскай кадрыляй». Паездку ў Маскву сарвала вайна. Многія спевакі апраунлі ваенную форму.

Пасля вайны былі ў ланскай самадзейнасці і поспехі і спады. Новы этап, які пачаўся дзесяць гадоў назад, звязан з імёнамі двух чалавек. Ім вельмі многім абавязаны Ланскі мужчынскі хор. Старшыня калгаса «Ленінскі шлях» Уладзімір Дзідзевіч паклапаціўся аб адрэджанні славы самадзейных артыстаў: праўленне выдзяляла сродкі на набыццё касцюмаў, давала транспарт для паездак на канцэрты і г. д.

Другі чалавек, які многа садзейнічаў творчаму станаўленню калектыву,—мясцовы настаўнік Уладзімір Пешкур. Больш дзесяці гадоў ён няўменна кіруе калектывам, наву-

чыў харыстаў майстэрству спеваў, разуменню песні.

Спевакі вучуць музычную літаратуру, знаёмяцца з гісторыяй народнай творчасці, з біяграфіямі кампазітараў.

У хоры багаты рэпертуар—творы класікі, сучасныя савецкія кампазітараў, народныя песні. Сярод іх—«Ночанька» з оперы «Дэман» А. Рубінштэйна, «Слаўся» з оперы «Іван Сусанін» М. Глінкі, песня «Мірныя людзі» В. Мурадэлі, «Балада пра Заслонава» самадзейнага кампазітара з Нясвіжа І. Троскі, народныя «Сонца зайшло за цёмны лясок», «Ой, сівы конь бяжыць» і іншыя.

Нядаўна калектыву прысвоена званне народнага. Гэта—прызнанне майстэрства мужчынскага хору Ланскага сельскага дома культуры.

Д. МІКАЛАЕУ.

Хроніка культурнага жыцця

◆ На прылаўках кнігарняў рэспублікі з'явілася «Гісторыя беларускай савецкай музыкі». Гэта кніга—першая ў Беларусі разгорнутая работа па гісторыі прафесійнай і народнай музычнай культуры савецкага перыяду. Яна расказвае аб развіцці народнага мастацтва, тэатральна-канцэртнай дзейнасці, арганізацыі творчых калектываў, змяшчае асноўныя звесткі з галіны музыказнаўства.

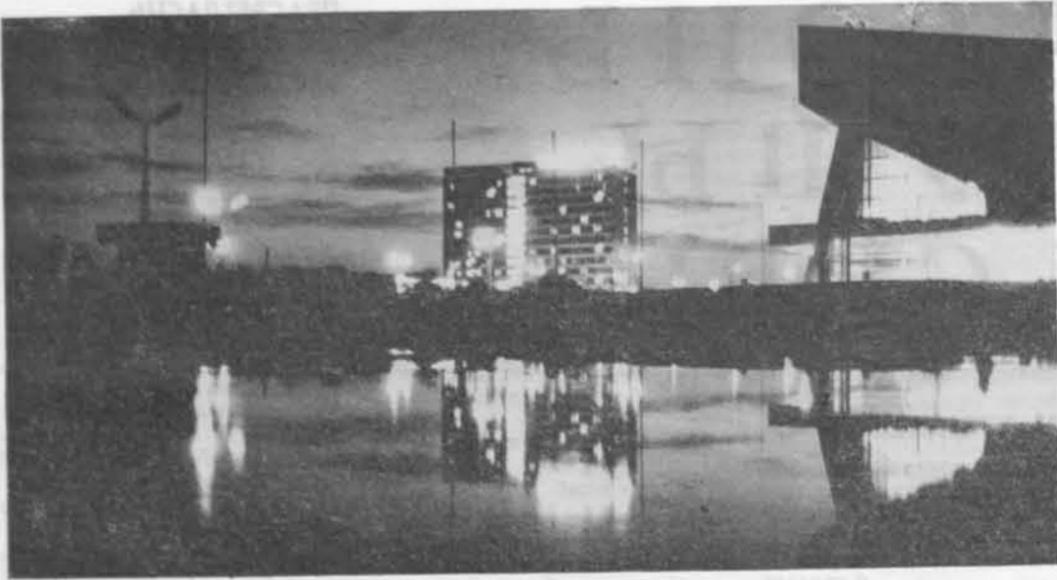
Аўтары даследуюць важнейшыя творы кампазітараў, якія ўвайшлі ў асноўны фонд нацыянальнай музыкі. Разглядаюцца опера, сімфанічная музыка, кантата, апрацоўка народнай песні, канцэрт. Даследуюцца камерна-інструментальная музыка, балет, раманс, сольная песня, аналізуюцца шляхі станаўлення самастойнага стылю прафесійнай беларускай музыкі.

Кніга мае імёны ўказальнік, указальнік твораў беларускай савецкай музыкі і твораў беларускіх кампазітараў, багата праілюстравана нотнымі прыкладамі і фатаграфіямі. Яна добры і адзіны ў сваім родзе даведнік па гісторыі музыкі савецкага перыяду. Напісалі яе выкладчыкі Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

◆ У выставачнай зале Саюза мастакоў БССР адбылася выстаўка работ вядомага галандскага фатамайстра Каса Артхайза. У экспазіцыю ўвайшлі работы за апошнія трыццаць гадоў. Зроблены яны ў самых розных краінах свету.

Сваю выставку К. Артхайз назваў «Людзі». Паўтарыста здымкаў раздзелены на 15 цыклаў, кожны з іх ахоплівае пэўны перыяд у жыцці чалавека і чалавечага грамадства ўвогуле. Лейтматывам экспазіцыі з'яўляюцца словы самага майстра, прыхільніка міру: «Я люблю людзей, але мяне палохае тое, што яны адзін аднаму прычыняюць».

Выстаўка была арганізавана Таварыствам дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі.

Мінск. Паркавая магістраль.

Фота Ю. ІВАНОВА.

АДАМУ Міцкевічу было тры гады, калі яго бацька купіў невялікі сціплы дом у цэнтры Навагрудка і пераехаў туды з сям'ёй. Тут прайшло дзяцінства будучага паэта, тут ён упершыню спрабаваў свае сілы ў літаратуры, адчыніў у 1815 годзе паехаў вучыцца ў Віленскі ўніверсітэт. Таго дома даўно няма. У час Вялікай Айчыннай вайны ён быў знішчаны гітлераўцамі. Але будынак, які зараз стаіць на тым самым месцы, поўнасьцю паўтарае яго. На жаль, мы не можам сказаць, што парог дома-музея, церзак які прайшлі тысячы экскурсантаў, у свой час пераступаў вялікі паэт, а ў пакоях яшчэ лунае яго дух, аднак тая, хто стварыў гэты аднак генія сусветнай культуры, пастараліся перадаць атмасферу, у якой ён жыў, наблізіць абстаноўку дома — убранне, мэбля, рэчы — да эпохі Адама Міцкевіча.

Геній Міцкевіча належыць мільёнам. Яго творы любяць не толькі ў Польшчы, яны блізкія і зразумелыя беларусам, літоўцам, рускім, французам. І нездарма ў музеі кожнага, хто сюды ўваходзіць, сустракаюць словы паэта:

**Зваць мяне мільён,
За людзей мільёны
Цярпець катаванні мушу.**

Упершыню музей Адама Міцкевіча ў яго былым доме быў адкрыты ў 1920 годзе. У загадзе Навагрудскага паятовага ваенна-рэвалюцыйнага камітэта гаварылася: «У г. Навагрудку жывуць вядомы ўсяму свету вялікі польскі пісьменнік

ЗВАЦЬ МЯНЕ МІЛЬЁН...

Адам Міцкевіч. Савецкая ўлада, з'яўляючыся носьбітам культуры і святла, памятае аб тых, хто на гэтай ніве працаваў; памяць аб іх, увекавечаную іх працамі, захоўвае і аберагае».

Аддзелу народнай асветы было загадана тэрмінова прыступіць да збору кніг, рэчаў, якія былі ў павеце, і стварыць музей вялікага паэта.

Пасля апошняй вайны музей быў адноўлены і зноў адкрыты для наведвальнікаў у 1953 годзе, а мінулым летам закончаны капітальны рамонт, аформлена новая экспазіцыя. Апошнія гады свайго жыцця Адам Міцкевіч быў далёка ад Радзімы, таму рэчаў, якія належалі яму самому, сабраць удалося нямнога: крэсла з маёнтка Туганавічы, дзе жыла Марыя Верашчака, першае і незабытае каханне паэта, футарал гадзінніка, які належэў Міцкевічу...

Але не гэта галоўнае ў новай экспазіцыі. Мастакі, літаратуразнаўцы, супрацоўнікі музея імкнуліся раскажаць, чым была для вялікага польскага паэта беларуская зямля. Гэта паказ вытокаў яго творчасці, той крыніцы, якая заўсёды жыла яго паэзія, дала натхненне, яд нава з родным краем. Тут, на Навагрудчыне, нарадзіўся, рос і мужней яго яркі, непаўторны талент. Характэрнае беларускае ім

у пазмах, верхах, баладах. Свой самы велічны і самы светлы твор — паэму «Пан Тадэвуш» — Міцкевіч заканчвае ў Парыжы ў 1834 годзе. Але і ў далечыні ад Радзімы ён спявае ёй гімны. Адам Міцкевіч схадзіў і з'ездзіў гэты край, дасканалы ведаў яго гісторыю, жыццё і побыт людзей. Разам з сабрамі ён бываў на кірмашах і сялянскіх вяселлях, адчуваў на сабе замованне і сілу беларускіх народных песень і легенд. Яны на ўсё жыццё запалі ў душу, абудзілі ў ім паэту.

У першай зале музея на адным са стэндаў чытаем словы Уладзіслава Міцкевіча, сына і біографа Адама Міцкевіча: «Жывучы то ў вёсцы, то ў малым мястэчку, бацька сутыкаўся непасрэдна з сялянамі і шмат чэрпаў з крышталнай скарбніцы народных паданняў. Шмат ён абавязаны народным казкам і легендам».

Калі пазней у Парыжы Адаму Міцкевічу прынесьлі зборнік польскіх, беларускіх, рускіх, чэшскіх народных песень і казак, ён сказаў: «Даўна, але ўсе гэтыя, за вельмі нязначным выключэннем, песні я чуў і запамінуў дзіцем у Навагрудку, у бацькоўскім доме». У 1840 годзе, выкладаючы ў Калеж дэ Франс на кафедры славянскіх літаратур, у адной са сваіх лекцый Міцкевіч гаварыў: «На беларускай мове,

СТУДЗЕНЬСКІЯ РУЖЫ

Дванаццаць з паловай гектараў займаюць цяпліцы Мінскай гародніннай фабрыкі, буйнейшай у рэспубліцы. У мінулым годзе мінчанам было адпраўлена каля дзвюх тысяч тон свежай гародніны і каля 400 тысяч кветак.

Цяпер у цяпліцах напружаная пара. Агароднікі даглядаюць агуркі, высаджваюць расадку памідораў, збіраюць зялёную цыбулю, мяняюць грунт, рыхтуюць глебу да пасеву.

Дзверы адной з цяпліц адкрыты насцеж. Даносіцца ледзь гаркаваты пах нагрэтай зямлі. Тут, у керамічных корабах, утэльна драмлюць пад люмінесцэнтнымі лямпамі зялёныя сцяблы агуркоў.

У кожнай з цяпліц свае цуды. У дзвюх — пышныя паўднёвыя прыгажуні — ружы. А падно бяльня калы — кветкі, без якіх не абходзіцца ні адно вяселле. Яшчэ зусім нядаўна мы сустракалі Новы год. А рабочыя фабрыкі ўжо рыхтуюцца да 8 Сакавіка — пасаджаны дзесяткі тысяч гваздзік, хрызантэм, руж.

нашу Айчыну, і ў барацьбе гэтай павінны ўдзельнічаць усе». Дзе б ні быў польскі паэт Адам Міцкевіч — у Рыме, Парыжы, Капанагаўнпалі, ён заўсёды дапамагаў тым, хто адстойваў свае чалавечыя правы, змагаўся за свабоду.

У апошняй зале музея сабраны экспанаты, якія раскажваюць аб вялікай пашане, якой акружана ў Савецкім Саюзе імя нашага славуэта земляка. На рускую мову творы Адама Міцкевіча яшчэ да рэвалюцыі перакладалі Пушкін і Майкаў, Бунін і Фет, Л. Украінка і Дунін-Марцінкевіч. Цяжка назваць сучаснага беларускага паэта, якога б не прывабілі глыбіня і характэрнае паэзіі Міцкевіча. Янка Купала, Якуб Колас, М. Танк, К. Крапіва, А. Вялюгін, Р. Барадулін...

Многім, каб наведаць гэты музей, доводзіцца праехаць сотні, а то і тысячы кіламетраў. У кнізе водгукі ўсё запісы наведвальнікаў з Ленінграда, Адэсы, Саратава, Тбілісі, Мурманска. Вельмі многа бывае экскурсантаў з Літвы, Польскай Народнай Рэспублікі. Усе яны пакідаюць цёплыя, усхваляваныя запісы. «Прыемна, што навагрудчане захоўваюць памяць свайго славуэта земляка», — ззначае група літоўскіх журналістаў. Студэнты Беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта пакінулі такі запіс: «Рады і ўдзячны, што памяць аб вялікім паэту карпатліва і ўмела захоўваецца на зямлі, дзе ён нарадзіўся і якая натхняла яго ўсё жыццё».

Дзіана ЧАРКАСАВА.

СПОРТ

ЧЭМПІАНАТ У ГЁТЭБОРГУ

«Гэта было выключна цудоўнае прадстаўленне, прапанаванае рускімі ў палацы «Скандынавіум»... — так пісала адна з буйнейшых шведскіх газет «Свенска дагбладэт» аб выступленні спартыўных пар на 63-м па ліку чэмпіянате Еўропы па фігурнаму катанню, які праходзіў у шведскім горадзе Гётэборгу. У спаборніцтвах прынялі ўдзел 125 спартсменаў з 18 краін.

У парным катанні чацвёрты раз запар чэмпіёнамі Еўропы сталі Ірына Радзіна і Аляксей Уланаў. На другім месцы таксама савецкія спартсмены — Людміла Смірнова і Андрэй Сураікін. Высокія ўзнагароды — пераканана чае сведчанне перавагі нашай школы фігурнага катання, якая з 1965 года нікому не ўступае ў гэтым разрадзе.

Мінулагоднія чэмпіёны Еўропы гданя на лёдзе масквічы Людміла Пахомава і Аляксандр Гаршыкі занялі на гэты раз толькі другое месца. Але іх высокая танцавальная культура, артыстычнасць нязменна выклікалі захапленне ў глядачоў.

У адзіночным катанні сярэд мужчын савецкі фігурыст Сяргей Чацвярухін заняў другое месца.

Чэмпіянат Еўропы завер-

шаны. Наперадзе новыя старты, новыя выступленні — зямля Алімпійскага гульні ў Канада і горадзе Калгары.

ВЫДАТНАЯ ДЗЕСЯТКА

Штогод Федэрацыя спартыўных журналістаў БССР праводзіць конкурс, мэтай якога выявіць найбольш папулярных спартсменаў прайшоўшага года. Нядаўна сталі вядомы пераможцы конкурсу «Дзесяць лепшых спартсменаў БССР 1971 года».

Узначальвае спіс лаўрэатаў заслужаны майстар спорту па вольнай барацьбе мінчанін Аляксандр Мядзведзь. Навучэнка Віцебскага тэхнікума фізкультуры майстар спорту міжнароднага класа па спартыўнай гімнастыцы Тамара Лазаківіч названа другім лаўрэатам 1971 года. Затым ідуць мінчане заслужаны майстар спорту па вэславанню на байдарках Мікалай Хахол, заслужаны майстар спорту па класічнай барацьбе Уладзімір Зубкоў, заслужаны майстар спорту па фехтаванню Алена Бялова, майстар спорту міжнароднага класа па шыйкай атлетыцы Валерыя Шарый, заслужаны майстар спорту па фехтаванню Аляксей Ніканчыкаў, майстар спорту міжнароднага класа па спартыўнай гімнастыцы Аляксандр Малееў, майстар спорту міжнароднага класа па лёгкай атлетыцы гамяльчанін Яўген Гаўрыленя.

ГУМАР

— Хацелася б мне дакладна ведаць, колькі ў мяне сваякоў.
— Гэта вельмі проста зрабіць. Купіце дачу.

— Чаму Адам быў створаны да Евы?
— Каб хоць адзін мужчына ведаў дакладна дату нараджэння жанчыны.

— Камісар французскай паліцыі запайняе пракал на затрыманую зладзейку. Будучы страсным паклоннікам жаночай прыгажосці, у рубрыцы «вочы» піша: «Чорныя, палаючыя, выразныя, поўныя страці і просьбы. Аднаго не хапае».

— Акварыум — мая слабасць. Я магу гадзінамі любавання экзатычнымі рыбкамі.
— А што на гэта гаворыць твая жонка?
— Гэта не яе клопат, чым я займаюся на слупе.

— У сярэдзіне першай дзеі глядач выйшаў з залы і папрасіў вярнуць яму грошы.
— Вам не падабаецца п'еса?
— спытала касіра,
— Наадварот, вельмі падабаецца.
— Можна, у вас было нязручнае месца?
— Што вы, выдатнае месца!
— Што у чым жа справа?
— Мне проста страшна сядзець аднаму ў такой велізарнай зале.

На лыжнай прагулцы.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі
Зак. № 095.